

St. Louis, Mo.

June 1864

1

B 347 (Ref. water) Ind. 1011, no. 30 in
64 I x A P. 06

Grå kapsel
Skomakara-Skra:

Skomakare-
Skrå-Ordning,

af
Stockholms Stads Magistrat
gillad och stadfäst
år 1474,

jemte
några sedan tillagda stadganden.

STOCKHOLM, 1835.
P. A. Norstedt & Söner,
Kongl. Boktryckare.

Yrkare af samma handtwerk hafwa redan tidigt, med städens uppkomst under medeltiden, till inbördes bistånd och yrkets förkofran fins emellan ingått serkildta föreningar, hvilka från sin första början förtjena närmare kännas. Så finnas de i Stockholm boende Skomakare, hvilka då ännu tillika woro Garfware, redan på 1400:talet förenade i ett Brödraskap, ett kompani eller Sällskap, under styrelse af flere så kallade Werkmästare eller Wärmästare, och fördes ordet af den äldsta, som ock sedermera, närmare år 1500, kallades Alderman, då deremot de öfriga kallades Bisittare.

Brödraskapet samlades under hägn af yrkets stybbshelgon, som serdeles war Evangelisten Marcus, men äfwen helgonen Crispinus och Crispinianus, till hvilkas ära sällskapet ock, wid år 1500, lät i Stockholms Storkyrka uppföra ett eget altare och derwid underhålla sin tids kostsamma gudstjenst.

Brödraskapet hade förestrifwit sig wiåa iakttagelser, ordom kallade skra, skrå, hvilka sällskapets ursprungliga stadgar, före medlet af 1400:talet uppsatte i 66 Cap. och sedan med 6 andra förökte, år 1474 wunnit offentlig stadfästelse, och jemte några tid efter annan (åren 1477, 1489, 1500 och 1502) gjorda tillägg, ännu finnas i original. Detta har i sednare tider bortkommit, hwarföre man deraf welat gifwa ett noggrannt aftryck jemte öfversättning.

In nomine Domini Amen.

Här börias skomakara skran.

Primo Wm onektha

II° Wm gernigh of hurw åra bår
warath år

III° Tu Wm huru lenge thiåna skal

III° Wm måstar sko

V^o Wm frokost, of w m wåkna på-
ningha

VI° Wm huru bwrskap vinnas skal

VII° Wm måstar thunno

VIII° Wm halwa gerningh

IX° Wm thån vthan kompani bli-
wer aar

X^o Wm hustrw hurw hon gerningh
skal haldha

XI° Wm skomakare agher son of
dotther

XII° Wm huru mykic swena magho
barfa

I Herrans Namn Amen.

Här börjas Skomakare-Skråordningen.

- Cap. 1. Om oäkta.
2. Om gerning och huru ära bewarad är.
 3. Om huru länge man tjena skall.
 4. Om Mästareskor (Mästareprof).
 5. Om frukost och wapenpenningar.

 6. Om huru burskap winnas skall.
 7. Om Mästaretunna.
 8. Om hälftengerning.
 9. Om den, som från sällskapet utelärlig blifwer helt år.
 10. Om hustru, huru hon gerning skall hålla.
 11. Om skomakare äger son och dotter.

 12. Om huru mycket gefäller måge barba.

- XIII° Wm lære pilt, an åkta of hurw thiana skal.
- XIII° Wm hurw pilt forfötia ma.
- XV° Wm piltha thunno.
- XVI° Wm pilth af lande komber åller androm stadhum.
- XVII° Wm klipping laska åller horstins.
- XVIII° Wm hwar som sål horstin for nöthstin.
- XIX° Wm ånglisto.
- XX° Wm rabarkath lådher åller bråndh rutidh.
- XXI° Wm prydhningh meth wtlånsto laddhre.
- XXII° Wm sôm of wirnaburur.
- XXIII° Wm skostodara of the ord thom gifs.
- XXIII° Wm forföph.
- XXV° Wm hurw swena magho städias.
- XXVI° Wm hurw mangha swena til såthia ma.

- Cap. 13. Om läregöfe, om han är äkta född
och huru han tjena skall.
14. Om huru man läregöfe pröfwa må.
15. Om läregöfetunna.
16. Om läregöfe kommer från landet
eller från andra städer.
17. Om klippings och hårskinnslaskar.
18. Om den, som säljer skinn för lä-
der.
19. Om engelskt (skoarbete).
20. Om råbarladt, brändt eller ruttet
läder.
21. Om prydnader med utländskt läder.
22. Om söm- och bröms-hål.
23. Om skofkådare och ord, som mot dem
fällas.
24. Om förköp.
25. Om huru gesäller måga städjas.
26. Om huru många gesäller tillsät-
tas må.

- XXVII° Wm swen skils with husbon-
da inan stemna
- XXVIII° Wm swen thuem thianasth
loffwar
- XXIX° Wm swen far j stad of gör
sko wthan loff
- XXX° Wm swen luffar aller darar
dotther
- XXXI° Wm swen sal stiarnor
- XXXII° Wm warkmästara keeshingh of
alla åmbitis män
- XXXIII° Wm huru ey magha warke-
mästara lofva
- XXXIII° Wm påningha til lans tagas
of than råth ther til bör
- XXXV° Wm wårkmestara falla stem-
no samman
- XXXVI° Wm then meth thrysko sither
i stämno
- XXXVII° Wm bröddher fywa sina mil-
lan.

- Cap. 27. Om gesäll skiljs från husbonde innan stämmodag.
28. Om gesäll lofwar tjenst åt twenne.
29. Om gesäll går bort och gör skor utan lof.
30. Om gesäll lockar och bedrager (skomakare-) dotter.
31. Om gesäll säljer stjernor.
32. Om Werkmästares och alla embetsmäns wal.
33. Om huru Werkmästare ej måga gå i borgen.
34. Om penningar till låns tagas och den rätt dertill hörer.
35. Om Werkmästare kalla stämman samman.
36. Om den, som med tredskan sitter hemma under stämman.
37. Om bröder lifwa sins emellan.

- XXXVIII° Wm thy swar om aridh
 skulu II radmán
- XXXIX° Wm hwar som olyud gör i
 stemno
- XL° Wm olyud tha wårkimestara for
 re thala
- XLI° Wm thån wrådher gar heem w
 stemno
- XLII° Wm olyudh åpther thet ath
 wårkimestara byuda sithia of a
 bord slaa
- XLIII° Wm oquådingr ordh
- XLIII° Wm ondh ordh
- XLV° Wm myssförmingh meth waf-
 num
- XLVI° Wm thån som nåffwar Enif
- XLVII° Wm stingh åller slaggh
- XLVIII° Wm hardragh
- XLIX° Wm munsslaggh
- L° Wm fimpust
- LI° Wm huru ondh ordh wardha
 thuebrotha

Cap. 38. Om två Rådsmäns närvaro två gånger om året.

39. Om den, som oljud gör under stämman.

40. Om oljud, då Werkmästare föredraga.

41. Om den, som vred går hem från stämman.

42. Om oljud och slag i bordet, sedan Werkmästare hjudit sitta ned.

43. Om oqwädinsord.

44. Om ond ord.

45. Om förfördelande med wapen.

46. Om den, som griper till knif.

47. Om sting och slag.

48. Om hårdrag.

49. Om munslag.

50. Om kindpust.

51. Om huru onda ord ligga i twäböte.

- LII° Wm tha ðll skal smakas
 LIII° Wm skoth om j by ár
 LIIII° Wm han som ey læggher skoth
 LV° Wm thán som sakfálther war-
 dher j stemno
 LVI° Wm thán som ár Frankkár
 LVII° Wm thán som dóðr
 LVIII° Wm barn dóðr
 LIX° Wm mynna far
 LX° Wm then som annan drifwer w
 sáthe
 LXI° Wm hwar som gar j kállare
 LXII° Wm thán som spillár ððl
 LXIII° Wm then som bryther far
 LXIIII° Wm gesthe
 LXV° Wm banawafn
 LXVI° Wm then som byudher annan
 til radhstuw.
-

- Cap. 52. Om (utgift,) då öl skall smakas.
 53. Om sammanskott af den som i staden är.
 54. Om den som ej erlägger sammanskott.
 55. Om den som sakfäld warder wid
 stämman.
 56. Om den, som är sjuk.
 57. Om den, som dör.
 58. Om barn dör.
 59. Om minnesbägare.
 60. Om den, som annan drifwer ur
 säte.
 61. Om den, som går i källare.
 62. Om den, som spiller öl.
 63. Om den, som sönderbryter drickeskärl.
 64. Om gäster.
 65. Om mordwapen.
 66. Om den, som bjuder (stämmer) an-
 nan till rådstugu.
-

Primum

Item thettha år thet försth
 ath ånghin magh wardha brodher j
 thettha fornåmpdha kompani wthan
 han år åktha of råktha fódher

Cap. II

Thår nåsth skal han syna gerningh
 kunna swa ath han skal wara ostraf-
 falikin aff allom of han skal hafwa sy-
 na åra swa ath ånghin naklaghan
 komber offwer han, kan nakor nakla-
 ghan koma offwer han tha skal han
 siälwer fara of anthwardha siē om han
 kan of kan han ey blifwe swa man
 som han förre war of byude siē ey
 meer thil thettha fornempdha kompanith

Cap. III

Item inghin magh wardha syn
 åghin man för ån han haffwer thiānth
 eth ar här j kompanit wthan han haff-

1 Capitlet.

Det är det första, att ingen må warda broder i detta förenämnda Sällskap utan han är äkta född.

2 Cap.

Dernäst skall han sin gerning kunna så att han skall vara ostrafflig för hwar man; och han skall hafwa sin ära så obefläckad, att ingen åklagan kommer öfwer honom; kommer någon åklagan å honom, då skall han sjelf fara och förswara sig, om han kan; och kan han ej, blifwe han sådan man, som han förut war, och bjude sig aldrig mer till detta nämnda sällskap.

3 Cap.

Engen må warda sin egen man, före än han har tjent ett år här i sällskapet utan han hafwer varit sin egen man i andra

wer warith syn eghin man j androm
 stadhum håller a lande of tho skal hwar
 een göra syna mestar sko

Cap. IIII

Måstar sko skulu göras som här sîr
 eth bondhasko of eth par qwinno sko
 medh länkå lasta of eeth par ynnan-
 bunna sko of eth par högga stöflå of
 thetta fornempdha skal han göra aff
 enne hwth J warkmestaranna huse
 thom asyande of thetta skal stälwer
 til skara of inghin thil hålpa hafwa
 wthan en fånnapiltch som ey kan lön
 for thiåna aff hwem han then piltchen
 thil låns bådhes han ma honom then
 ey synia tha tesan fornempdha gerninch
 redha år tha falle wårnestara kompa-
 nith samman ath skodha thesa gerninch
 om hon år aff allom ostraffalikin straf-
 sas hon thiåne som för Gramdhelis skal
 han hafwa oförborghadha XX mark

städer eller på landet, och likwäl skall hwar och en göra sina Mästar-skor.

4 Cap.

Mästar-skor skola göras som här stadgas: ett par mans-skor och ett par qwinnos-skor med länka-las-skar och ett par innanbottna skor samt ett par höga stöflar, och detta förenämnda skall han göra af en hud i werkmästarnas hus, i deras åsyn; och detta skall han sjelf tillfära och ingen till hjelp hafwa, utom en läregosse, som ej kan lön förtjena; af hwem han denna gosse till låns begärer, han må honom den samma ej neka. Då denna gerning redo är, då kalle werkmästarne sällskapet tillsammans att skåda denna gerning, om hon af alla är oklanderlig; klandras hon, tjene han såsom förut. — Widare skall han hafwa utan lån 20 mark *) i reda penningar

*) Detta war i gängse mynt, i silfwer efter 1449 års myntordning detsamma, som 20 R:dr 25 fl. Spec. Silfwer eller 82 R:dr 4 fl. Riks-gälds-ädelar.

j rådha påninghom åller j låddher för
 wthan syn anbudh of hafwer ey på-
 ningha åller låddher thiane som för
 Tw hafwer han alth thetta fornempdha
 tha skal han sãthia twa bröddher thil
 lofwan for sif ath han wil göra lika
 of råth som andhra godhã mån hafwa
 giorth for honom tha skal han låg-
 ghia en öre wth kompanino thil bãth-
 ring

Cap. V

Item inghin magh hafwa ypith
 windöga för ån han hafwer burskap
 wnnith of frokost hollith vidher eth
 pundh wax i kompanith of sta syn
 råth a radstugbu of frokoster skal
 hallas meth IIII rãthe meth skinkom
 grythastef of fokith meth salt a watn
 of stef of en thunno ööl of XII öra
 wãfnara påningha of thom skal han
 wth gifwa ynnan ar om ey komber

eller i läder utom sitt anbud, och hafwer han ej penningar eller läder, tjene han såsom förut. Nu hafwer han allt detta förnämnda, då skall han ställa twänne bröder i borgen för sig att han will göra lika och rätt, som andra gode män hafwa gjort före honom, då skall han erlægga till sällskapet ett öre *) desutom.

5 Cap.

Ingen må hafwa öpet fönster (till försäljning) före än han hafwer burskap wunnit och frukost hållit, wid (wite af) ett pund wax till sällskapet och stå till rätta på rådstugun. Frukost skall hållas med 4 rätter: med skinskor, grynstek och kött kokadt med saltt watten och stek samt en tunna öl, och 12 öre **)

*) Det är efter lika beräkningsgrund 6 fl. 2 rst. Silfwer eller 24 fl. 8 rst. Riksgäld.

**) Efter angifwen beräkningsgrund 1 R:dr 26 fl. i Silfwer eller 6 R:dr 4 fl. Riksgäld.

Kununx buth kan kununx buth koma
tha skal han wthlågghia the fornempdha
påningha.

Cap. VI

Uw tha frokoster holdhin ar tha
skulu wärmestara fölghia honum a ra-
stugbu of latha burskap winna

Cap. VII

Måstar mans thunno skal wth gif-
was i nåsta dryk åpther ath han kom-
pani wan

Cap. VIII

Item inghin magh latha androm
halfwa gerningh meth siĸ ey synom
fadher ey synom brodher of inghom for
ån han hafwer burskap wunnith of fro-
kosth giorth widher I pundh war i kom-
panith of staa syn råth a rathstugbu

wäpnarepenningar, och dessa skall han utgifwa inom året, om ej kommer Konungsbud. Kan Konungs bud komma, då skall han utlägga nämnde penningar.

6 Cap.

När nu frukost hållen är, då skola werkmästarene följa honom på Rådstugun och låta honom bursskap winna.

7 Cap.

Mästare-tunna skall utgifwas i första drikesstämma, sedan han i sällskapet inkom.

8 Cap.

Jungen må till annan öfwerlåta halfwa gerningen med sig, ej till sin fader, ej till sin broder, till ingen, förr än han hafwer bursskap wunnit och frukost hållit, wid ett pund wax till sällskapet, och stå till rätta å rådstugun.

Cap. IX

Zwilkin brodher frokosth giorth
 hafwer of allan than råth ther thil
 hörir of far sydhan w by of år bortho
 eth ar åller II åller flåre komber sydan
 ather of wil bröddhraskap nyutha nyu-
 ther han burskap nyuthe bröddhraskap
 nyuther ey burskap tha giffwi XII öra
 wafna påningha of måstar thunno.

Cap. X

(Skristen år utskrapad.)

Cap. XI

Zwilkin skomakare som hafwer
 giorth lyka of råth här j kompanino
 agher han son som skomakare wildh
 wardha han hafwer låra thunno frey
 of wil han måstar man wardha tha
 hafwer han frokosth freyan of göri waf-
 na påningha of mestar mans thunno

9 Cap.

Hwilken broder, frukost utgjort hafwer och all den rätt dertill hörer och far sedan ur staden och är borta ett, två eller flere år, kommer sedan åter och will broderskap njuta; njuter han burskap, njute broderskap; njuter han ej burskap, gifwe då 12 öre wapenpenningar och mästare-tunna.

10 Cap.

Stadgandet huru hustru skall hålla gerrning, är utplånadt.

11 Cap.

Hwilken skomakare som hafwer gjort lifa och rätt här i sällskapet, äger han son, som skomakare will warda, han hafwer läretunna fri; och will han mästare warda, då hafwer han frukost fri och utgöre wapenpennigar samt mästare-tunna; och lifaså njute dotter, så ock hustru, om så behöfwes. Nu kan

of swa niyuthe dother som of hustru
om widherthorf Nu kan skomakare
död of hustru tagher annan man än
skomakare dör han tagher sydhan sko-
makare tha skal han göra frokosth of
allan annan råth

Cap. XII

Zuilkin swa som losswar nafrom
swen mera barka en åna huth om hal-
wa arith böthå åno thunno ödöl tha
magh thet wara swa swen ath man
losswar honom en halfwan differ slip-
pingia ther

Cap. XIII

Zuilkin nofon pilth til gerningh
sätther of år ey åktha böthe I pundh
war of giffwi pilthenom orloff Of lå-
ra pilther thiåne ath minstha III ar
hwar som mindhre staggha böthå ena
thunno ödöl.

ffoma

Skomakare dö och hustru tager annan man än skomakare, döer han och tager hon sedan skomakare, då skall han göra frukost och all annan rätt.

12 Cap.

Hwilken, som lofwar någon gesäll mera barka än en hud om halfåret, böte en tunna öl, dock kan det vara en sådan gesäll att man lofwar honom ett halft däckert klippingar dertill.

13 Cap.

Hwilken någon gosse till gerning sätter, som ej är äkta född, böte 1 pund war och gifwe gossen orlof. En läregosse tjene minst 3 år; hwilken, som på mindre tid städjer, böte en tunna öl.

Cap. XIII

(Skristen är utstrapad.)

Cap. XV.

Pilther giffwi ena thunno öll j Kompanith j nästa dryk åpther han staddher wardher of hafwi I gästher frian of skänka siälwer sina thunno

Cap. XVI.

Nu kan pilther aff andhrom stadhom koma åller af landhe of mannythicker at han sina gerningh ey kan tha skal ånghin tolkin pilth til sätthia wthan werkmestarana loff sine nofor tolken pilth hafwer til sätth of ey sina gerningh kan wthan wärmestarana loff bõthe II thunnor öll of pilther görí allan thån ráth som lärapilthe bör göra.

14 Cap.

Stadgandet om läregöfves prof är utplånadt.

15 Cap.

Läregöfve gifwe en tunna öl i sällskapet första dryckesstämma, sedan han stadd warder, och hafwe en gäst fritt med sig samt skänke sjelf sin tunna.

16 Cap.

Nu kan läregöfve från andra Städer komma eller från landet, och många tycka att han sin gerning ej kan; då skall ingen en sådan göfve tillsätta utan werkmästarens lof. Befinnes någon utan werkmästarens lof, hafwa sådan pilt tillsatt, som ej sin gerning kan, böte två tunnor öl, och göfven fullgöre all den rätt, som en läregöfve bör göra.

Cap. XVII.

Zwilkin som sätter Klipping åller
 siälstins åller mårstins lasta j nõthstins
 sko widher solna som nidhre bõthe ena
 thunno ðl

Cap. XVIII

Zwilkin swa som siäl Klippingh ål-
 ler siälstin åller mårstin for nõthstin
 tha thagi then ather wårdh som kõtthe
 of thån sterdh som saldhe of bõthe ena
 thunno ðll j kompanith for sith withe

Cap. XIX

Jughin ma göra ånglisto aff Klip-
 pingh åller siälstin åller mårstin fala
 a windõgha större ån framspanna lon-
 gha tha må man göra indher skorna sko
 of innan bunna sko of snõradha man-
 nasto åpther thy ån bidher om aff thes-
 so fornempdha lãddhre hwar som an-

17 Cap.

Den som sätter klippings eller skälskinns eller hästskinns-laskar uti nötskins-skor neder wid sulfsömmen, böte en tunna öl.

18 Cap.

Hwilken, som säljer klipping eller skälskinns eller hästskinns i ställe för nötskinns, tage då den åter värdet, som köpte, och den (tage) skärden, som sålde, och böte en tunna öl i sällskapet för hwad honom tillwitadt blifwit.

19 Cap.

Ingen må göra Engelska af klipping eller skälskinns eller hästskinns fala uti sitt fensster (öpen bod), större frammantill än spann långa; dock må han göra inneskurna skor, innanbottna skor och snörade mans-skor, efter som hwar och en begär af det förenämnda lädret:

nars gör ån fore år sakth bõthe ena
thunno ðll thil kompanith

Cap. XX

Zwilkin som gör rabarkat lådher
åller brånth åller ruthit åller hulka
lundh thet hålzt år fordhårwat of fins
thet falth a windõgha åller saalt tha
thagi han ather wårdh som kõpthe of
then flerdh som salde bõthe ena thunno
ðll j kompanith

Cap. XXI

Zwilkin som pryddher sina gerningh
meth wclånzka låddhre åller rynghom
fala a windõgha bõthe I thunno ðll of
tho ma man göra sto åpther thy som
en hafwa wil of ey sãthi fala a wind-
õgha vidher bruth som förra år sakth
Zuilkin swa som barkar låther at an-
dhrom tha anthwardhe honum sith j
geen gör han ey thet förra ån wer-

Swilken, som annorlunda gör än förut är sagdt, böte en tunna öl till sällskapet.

20 Cap.

Swilken, som gör råbarkadtt eller brändtt eller rutet eller på hwad sätt som helst förderfwadt läder och finnes det falt i fönster (öpen bod) eller försälddt, då tage den åter wärdet, som köpte och den flärden, som sålde, och böte en tunna öl i sällskapet.

21 Cap.

Swilken, som pryder sin gerning med utländskt läder eller ringar och (håller sådan) fal i öpen bod, böte en tunna öl; likwäl må man göra sskor efter som man dem hafwa will, dock sätte dem ej fala i bod wid bot, som förut är sagdt. Swilken, som barkar läder åt annan, antwarde honom sitt igen: Gör han ej det förr än werkmästare besalla honom å sällskapets wägnar, böte då en tun-

mestara byudha honum meth Kompanis
 ráth tha bóthe I thunno ól Uu góv
 nafor sko af annars láthre tha góvri
 swa ath ostrassalikít ár of fa hanom
 síth j gán, góv han ey thet fór án wár-
 mestara biudha honom meth Kompanis
 ráth bóthe ena thunno ól Uu wardher
 nofrom otronadher thil lagder for tyl-
 fa gerningh tha blyfwe vthan Kompa-
 nith swa lánghé ath han síf skárth haf-
 wer fore thettha fornempdha

Cap. XXII

Swilkin som sómar sko swa ath I
 styf synis barch bóthe en fiardhung
 óól synis thu saman bóthe ena half
 thunno ól of synis III áller flere saman
 bóthe ena thunno óll of bar styf nidhan
 wrišta liggia j sama bruthum som I
 bart styf j sóme of all wtbrusthin styf
 hafwa sama ráth som III barstyf for
 thy aller sómar skal haldha medhan

na öl. Nu gör någon skor af annans läder, då göra han så, att det oklanderligt är, och lemne honom sitt igen. Gör han det ej förr än werkmästarna befalla honom å sällskapets wagnar, böte en tunna öl. Nu warder någon en sådan oredlighet tillwitt, då blifwe han utur sällskapet till des han sig från detta förenämnda befriat hafwer.

22 Cap.

Swilken, som sömmar skor så att ett styng synes bart, böte en fjärding öl, synas 2:ne styng tillsammans, böte $\frac{1}{2}$ tunna öl, synas 3 eller flere tillsammans, böte 1 tunna öl: för bara styng nedan om wristen, ware sanman bot, som för ett bart styng i söm; men alla utbrustna styng, hafwa samma straff som 3 bara styng; ty alla sömmar skola hålla, så länge sulorna äro hela un-

sulur håla åra wndhi fothe hwar som
 siål sto meth ypnom wirnabulum j su-
 lum åller j owerlådhrum bõthe ena
 thunno ol for hwarth hol

Cap. XXIII

Uw the thima skokodara ganga
 om of skodha gerningh at witha holkin
 gil åller ogil år then them giffwer ondh
 ordh thom ordh årw alt thwe brotho

Cap. XXIII

Zwilkin brodher andhrom gör for-
 köp j hulka handha motho thet hålzt år
 vndhon leggher gaardh åller gathuboth
 åller swena åller wnköpår bark åller
 lådher åller klippingia thet se rath ål-
 ler barkath bõthe ena thunno ol j kom-
 panith for hwart thetta fornempdha

Cap. XXV

Zwilkin som stådher swena thry-
 dhia dag pascha of annan dagh mi-

der foten. Den, som säljer skor med öppna brömshål i sulorna, eller i öfverlädren, böte en tunna öl för hwarje hål.

23 Cap.

Den tid skofkådare gå omkring och skåda skoarbeta för att granska hwilket giltigt är eller ej, och någon dem gifwer onda tillmälen, då äro sådana ord alla i tvåböte.

24 Cap.

Hwilken broder som går för en annan i förköp i hwad måtto det helst är, undanhyrer gård, eller gatubod eller gefäller, eller undanlöper bark eller läder eller klipping, det ware rått eller barkadt, böte en tunna öl till sällskapet för hwardera af det förenämnda.

25 Cap.

Hwilken, som städjer gefäller å tredjedag påsk och dagen efter Michaelsmässa, han är

Eilsmåssö han är wthan skuldh Quilkin
 swa som städher halswum arum tha är
 swennen skyllogher husbondha fulth
 äruodhe bristher j äruodhe hans tha
 sla husbondhe aff lönom hans Tw skils
 swen fran husbondha innan stempna
 dagh meth omynnå tha gifwi husbon-
 dha swa mangha påningha som honnom
 lofwat war Tw gifwer husbondhe swene
 orloff innan stempna dagh wthan skä-
 lika sak tha gifwi swenenom ful löm

Cap. XXVI

Ingen tillsätia flere mester suena
 en three the som löm taga of fierde
 leriungen utan sua kan vara at alle
 som formechte suena holda hawa en
 suen huar thera of maga suena tienä
 hwem thöm lyster. ther mesta arbeyde
 görs för löm tof swa at han hauer sit
 ey stat meth androm tilforen för än
 han sade hanom tienisth som han tiener
 utan

utan skuld. Hwilken som städjer på halfår, då är gesällen skyldig husbonden fullt arbete; brister han i arbete, då afforte husbonden på hans lön. Skiljs gesäll från husbonde utan hans goda minne gifwe han då husbonde så många penningar, som honom lofwat war. Gifwer husbonde gesäll orlof inan stämmodag utan skäligh orsak, gifwe gesällen full lön.

26 Cap.

Ingen tillsätte flere mäster-gesäller än tre, som lön taga, och lärlingen den fjerde, utan så kan wara att alla, som förmå gesäller hålla, hafwa en gesäll hwardera; och många gesäller tjena hwem dem lystet, enär mästa arbetet göres för lön, dock så wida han ej hafwer stadt sig tillförne till någon annan, innan han uppsade tjensten hos den, som han tjenar.

Cap. XXVII

Zwilkin nakan swen thil sigh tagher som skils with sin husbondha stempno dagha mållan förån han spör honum ath som swennen för thiånthe meth thwem bröddrom huru the athskildhis böthe I thunno öl j kompanith. Nu förbyuz nakrom meth thwem bröddrom of werkmestarane luffwi tolfom swen aruodhe giffwa of han döel åller wandher ey böthe thwa thunnor öl j kompanith.

Cap. XXVIII

Zwilkin swen thwem husbondhom lofwar thiånisth j enom stempno dagh åra tha thu skålik withne thil honum ma inghin åruodhe gifwa innan eth ar ther åpther wither I pundh war

Cap. XXIX

Zwilkin swen som far j stadhum åller a landhe of gör sko of hafwer ey

27 Cap.

Hwilken någon gesäll till sig tager, som skiljs från sin husbonde mellan stämmodagar, förrän han i twenne bröders närvaro tillfrågar honom, hos hwilken gesällen förut tjent, huru de åtskiljdes, böte 1 tunna öl i sällskapet. Förbjudes någon med 2:ne bröder och werkmästarenas lof att en sådan gesäll arbete gifwa och han dolskas eller wårdar ej derom, böte 2 tunnor öl i sällskapet.

28 Cap.

Hwilken gesäll, som lofwar 2:ne husbönder tjenst på en stämmodag, och äro då der till två giltige wittnen, honom må ingen gifwa arbete på ett år derefter, wid ett pund war.

29 Cap.

Hwilken gesäll, som går i städer eller på landet och gör skor, och ej hafwer gjort

giorth syna mestar sto for werkena of
 ey burskap wnnith åller giorth thenn
 råth stomakarum thil hörir hwar som
 honum nokor anbuth lånar bôte I
 thunno ðll Zuilkin tolkom swen åruo-
 dhe gifwer innan I ar åpther thet han
 thettha fornempdha giorth hafwer bô-
 te eth pundh var wthan alla nadh
 (Then man swa gör bôte kompanit
 eth pundh wagt of stadzsins rett oför-
 sumadh *)

Cap. XXX

Uw kan nokor swen j wara kom-
 pani dara åller fólsta nokars brodhers
 j wara kompani dotther sisther möd-
 dhro åller maghd tha skal (han*) inghin
 tolkom swen åruodhe gifwa för ån han
 sit förlikth hafwer meth malsågiandum
 båttrat syn bruth wither I pund war
 wthan alla nadh (Stadsens rett oför-
 summat)

*) År med mycket sednare hand tillskrifwet.

fna mästarfor för werket och ej burfkap wun-
 rit, eller gjort den rätt, som fkomakare till-
 för; den, som honom något redfkap lånar,
 böte en tunna öl. Hwilken, som en sådan
 gefäll arbete gifwer inom året, sedan han
 detta förenämnda gjort hafwer, böte ett
 pund war utan all nåde. (Den så gör, böte
 till fällfkapet ett pund war, stadens rätt oför-
 summad.)

30 Cap.

Nu kan någon gefäll inom vårt fällfkap
 bedraga eller förföra någon i vårt fällfkap
 warande broders dotter, fyster, moder eller
 piga, då ffall han ingen sådan gefäll arbete
 gifwa, förrän han hafwer ffig förlikt med
 målsägande, bättrat fitt brott, wid wite af
 ett pund war utan all nåde (stadens rätt oför-
 summad).

Cap. XXXI

Uw kan nokor swen siäl styårnor
 för ån låther år twmith j anna bart
 thet se j stempno dagha åller stempna
 dagha mållan tha tagi husbondhe wårdh
 for stiårnor åller sla aff swensins lö-
 nom swa mykit som stiårnor gullo wi
 swennen skils fran honom

Cap. XXXII

Swilkin thil wårkmestara keestår
 war åller lådher skodhara åller skoko-
 dhare åller til kammånere of wil ey gö-
 ra thet han til keester wardher tha bö-
 the werkmestare I pundh war of hwar
 hyn annar aff thessom fornempdhom
 böthe eeth halst pundh war of vari
 aldhre sythan swa man ath toskich ho-
 num byudhz meer.

31 Cap.

Nu kan någon gesäll sälja stjernor *) förrän lädret är lagdt i andra barken, det må wara å stämmodag eller mellan stämmodagar, då tage husbonde stjernornas värde eller afdrage af gesällens lön så mycket som stjernorna gullo, om gesällen skiljs från honom.

32 Cap.

Swilken, som warder wald till werkmästare eller läderskådare eller skofskådare eller kännär, och ej will emottaga det, hwartill han wald warder, böte werkmästare ett pund war och hwardera af de andre ett halft pund war och warde aldrig sedan så man att dylikt honom bjudes mer.

*) Stjernor, den delen af huden, som sitter framme å hufwudet (i stjernan) på kreatur.

Cap. XXXIII

Ey magh wårkmestara åller fåm-
 mera for noghon loswa then som kom-
 panith windher of ingha handha sak

Cap. XXXIII

Nw kan nakar thagha påningha
 til lans af kompanino åller nokon an-
 dhrom åller borghar nokoth annath
 tha gelle honum ather om sama dagh
 han honum loswde sågher wårkme-
 stara honum meth kompanis råth ath
 han skal honum sina påningha åller
 panth saa innan solsåthu åller XIII
 dagha fråsth of han dölskas åller wör-
 dher ey tha böthe ena thunno öl för
 hwan dagh han ey haldher hwat thet
 år håller for swena lön åller husa lön
 åller hwaria handha thet håsth år

Cap. XXXV

Thån thima wårkmestara falla
 stempno sama tha skulw alla bröddher

33 Cap.

Ej må werkmästare ellet lämnar gå i borgen för någon, som går in i sällskapet eller för hwad som helst.

34 Cap.

Nu kan någon taga penningar till låns af sällskapet eller af någon annan, eller borge något annat, då gälde han honom åter samma dag, som han honom det lofwat. Nu tillsäger werkmästare honom å sällskapets vägnar att han skall honom sina penningar eller pant lemna inan solens nedgång eller inom 14 dagars tid, och han dölskas eller wårdar ej derom, böte en tunna öl för hwar dag, som deröfwer går, ehwad det är för gefälls lön eller hushyra eller för hwad som det helst är.

35 Cap.

Den tid werkmästare kalla stämman samman, då skola alla bröder sammankomma, och

samma koma of huilkin ey kombie j
forsaghdom thima som werkmästara laft
haffwa böthe I mark var wtan alla nadh

Cap. XXXVI

Uw tha brödher halla stempno of
nohor sither kwar meth thyrsko sändhe
wärmestare honum kompnisens buth
wil an ey tha koma böthe ena mark
var sändhe wärmestare thwo brö-
dher of wil an ey tha koma tha böthe
III mark var sändhe wärmestara III
brödher wil an ey tha koma böthe fäm
mark var of ena thunno ol wthan al-
la nadh of wthan han lagha forsal
haffwer

Cap. XXXVII

Uw kunno brödher kyua siua mål-
lan tha skulu wärmestara falla sam-
man stempno of göra thom om the gy-
tha gytha the ey tha than wallandhe

hwilken ej kommer på bestämd tid, som werkmästare förelagt hafwa, böte en mark war utan all nåde.

36 Cap.

Då nu bröder hålla stämman och någon sitter hemma qwar af tredska, sände werkmästare honom sällskapets bud, will han ändå ej komma, böte en mark war; sände werkmästare då 2:ne bröder, will han ändå ej komma, böte 4 mark war; sände werkmästare 4 bröder, will han ej ändå komma, böte 5 mark war och en tunna öl utan all nåde, utan han laga förfall hafwer.

37 Cap.

Nu kunna bröder kiswa fins emellan, då skola werkmästare kalla stämman samman och göra dem (ense), om de gitta; gitta de ej, böte då den, som wällande är och ej will gö-

år of ey wil göra åpther bröddhra radh
böthe eth pundh war vm han wardhe
nidher fälther a radhstughu

Cap. XXXVIII

Thyswar skulu thwe om arith aff-
radhe offwer wara stempno som år
daghin åpther sancta miklis dagh of
XIII dagha åpther pascha of tha skal
man wårkmestara of skostodara of lå-
ther skodhara of kāmenera tha skulu al
åråndhe råthas som noghot a rödrir of
hwar som år ey i thesso fornempdo
stempno böthe eth halsth pundh war

Cap. XXXIX

Uw tha bröddher haldha stempno
tha skulu alla sithia spaflika a bån-
kiom huilkin vp star a golff of gör
olyudh böthe I mark war wthan han
haffwer skalikin åråndhe hållår thil with-
ne fallas

ra efter bröders råd, ett pund war, om han warder fälld å rådstugun.

38 Cap.

Twå gånger om året skola twå af rådet öfwerwara stämman, nemligen: dagen efter Michælsmässa och 14 dagar efter påsk; och då skall man (kalla) werkmästare och skofkådare och läderskådare och kännäre; då skola alla ärenden uträttas, som någon wigt påligger, och hwilken, som ej är å denna nämnda stämman, böte ett halft pund war.

39 Cap.

Då nu bröder hålla stämman, då skola alla sitta tyst och stilla på sina bänkar; hwilken uppstår på golfwet och gör oljud, böte en mark war, utan han hafwer skälige ärenden eller till wittne kallas.

Cap. XL

Zuilkin olyudh gör tha wårkmestara fore thala bõthe ena mark war

Cap. XLI

Zuilkin brodher som wredher war dher j stempno gar han wredher wth w gilstwghw bõthe ena mark war gar han wredher wth w gildhisgardhe bõthe thwa mark war gangher han wrether heem bõthe halff pundh war kombir han wrether ather j gilstwghw bõthe I pundh war

Cap. XLII

Zuilkin som gör olyudh åpther ath wertmestara byudha alla sithia bõthe thwa mark Nu wredhis han of gar ather for wårkmestara of slar a bordh meth nåswo synom bõthe thwo mark war for fyrstha hugh for annat sãm

40 Cap.

Hwilken oljud gör, när werkmästare förredraga, böte en mark war.

41 Cap.

Hwilken broder, som wred warder å stämman och går wred ut ur gillestugu, böte en mark war; går han wred ut ur gillesgård, böte 2 marker war; går han wred hem, böte ett halft pund war; kommer han wred åter i gillestugu, böte ett pund war.

42 Cap.

Hwilken, som gör oljud sedan werkmästare bjuda alla sitta, böte 2 mark. Nu wredgas han och går åter in för werkmästare och slår näfwen i bordet, böte 2 marker war för första slaget, för andra 5 marker; slår han sedan flere i wredsmod, böte ett pund war,

marck wax slar sydhan flere of wredkas
han bõthe eth pundh hwat thet sker j
stemnom åller j wponom dryckiom

Cap. XLIII

Zwilkin brodher som nockrom sinom
brodher giffwer oqwadhing ordh som
år skõiuson åller thyus åller forwonnyn
håriuson åller forwonnyn skalck åller ni-
ding of thwo brõther thil withne bõ-
the eth pundh wax (Oc all annor tolkin
ginuerdog forsmålikin ord wari j sa-
ma boot *)

Cap. XLIII

Zwilkin swa som nockrom sinom
brodher giffwer ondth ordh hwat thet
håller år for påningha åller hwat sak
thet hålst år bõthe ena marck wax (stad-
sens rett oforsumat)

*) År med något sednare hand tillskrifwet.

ehwad det sker under stämman eller i öppet drikeslag.

43 Cap.

Hwilken broder, som gifwer någon sin broder oqwädesord, som är skökeson eller tjuv, öfverbewist härjeson, öfverbewist skalk eller niding, och 2:ne bröder äro der till vittne, böte ett pund war; och all annor dylif genwördig, smädelig ord ware i samma bot.

44 Cap.

Hwilken, som någon sin broder gifwer ond ord, ehwad det är för penningar eller hwad sak som helst, böte en mark war, (stadens rätt oförsummad).

Cap. XLV

Swilkin brodher nokrom sinom brodher missörmyr meth waenom a almannix gathw aller thorghå böthe eeth halft h pundh wax om II bröther årw till withne (stadsins rett oförsumat)

Cap. XLVI

Swilkin brodher som nåfwar knif ath nokon syn brodher böthe ena mark wax ryttkar han kniff wth tha böthe thwo mark wax om II bröther årw thil withne of om thet sker j wrez modhe

Cap. XLVII

Swilkin brodher som nåkon sin brodher styngher aller huggher aller slarblaan aller blodhughan böthe eth pundh wax (stadsins rett oförsumat)

45 Cap.

Hwilken broder, som någon sin broder förfördelar (missfirmar) med wapen på allmän gata eller torg, böte ett halft pund wax, om 2 bröder äro till wittne, (stadens rätt oförsummad).

46 Cap.

Hwilken broder, som fattar knif emot sin broder, böte en mark wax; drager han knifwen ut, böte 2 marker wax, om 2 bröder äro till wittne och om det sker i wredesmod.

47 Cap.

Hwilken broder, som någon sin broder stinger eller hugger, eller slår blå eller blodig, böte ett pund wax, (stadens rätt oförsummad).

*) Cap. XLVIII

Zwilkin som hardhragher syn bro-
dher bôte eth halft pundh wax wñ
ther årw thwa bróther thil withne
(stadzsins rett oforswmat)

Cap. XLIX

Zwilkin brodher som annan slar
for munnen bôte eth pundh wax wñ
thwa bróther årw thil withne (stadz-
sins rett oforswmat)

Cap. L

Zwilkin brodher som slar annan
tynpusth bôte sám mark wax wñ thwa
bróther årw thil withne (stadzsins rett
oforswmat)

*) Siverst på denna sida i originalet är med sed-
nare hand (från 1500-talet) inskrifwet:

48 Cap.

Swilken, som hårdrager sin broder, böte ett halft pund wax, om 2 bröder äro till wittne, (stadens rätt oförsummad).

49 Cap.

Swilken broder, som annan slår för munnen, böte ett pund wax, om 2 bröder äro till wittne, (stadens rätt oförsummad).

50 Cap.

Swilken broder, som slår annan kinpust böte 5 marker wax, om 2 bröder äro till wittne (stadens rätt oförsummad).

Swilken brodher som olydhna gör ij stemna tha ollermanden talar böthe en mark wax vthan alla nade

Cap. LI

Nu tha Kompani drix åller stemno
haldz tha åru al ondh ordh thwebrotho
of al hugh of hardragh swa ath thet
som förra galth ena mark wax thet
gåller thwa j ypnom drykkiom (år allå
ting dwlde of allå ondh ord*)

Cap. LII

Nu tha bröther skulu öll smaka
tha skulu wårkmestara thaga en öre w
byssone som the skulu drykka som ölidh
smaka

Cap. LIII

Alle the innan by åru tha öl köpis
thil Kompanisens byhof swa som år thil
rättha drykke thy swar wm arith gäl-
dhe fulth skoth om the ga ey thil wårk-
mestara of sågghia sin forfal tha öl
köpis

*) Öfr tillskrifwet med sednare hand (från 1500-talet).

51 Cap.

När sällskapet är till dryckeslag eller stämman samladt, då äro alla onda ord samt alla slag och hårdrag dubbelt brottsliga (i tvåböte), så att det, som förut gällde en mark wax, det gäller två i öppet lag.

52 Cap.

När bröder skola smaka på (pröfwa) öl, då skola werkmästare taga ett öre ur bösan (casan), hwilket de skola till drycken använda, som på ölet smaka.

53 Cap.

Alla de, som i staden äro, då öl köpes för sällskapet behof, som är till de wanliga drickesstämmorna två gånger om året, utgöre fullt sammanskott, om de ej gå till werkmästarna och anmäla sina försall, då öl köpes.

Cap. LIII

Swilkin som ey galdher sith skoth
 mādhan kompanith dryr tha galle thwe-
 falth of sither han meth thryzsko of
 galler ey för än kompanith dryr an-
 nan thima bōthe sām mark war for
 thryustone of galle fulth skoth

Cap. LV

Sulkin som sakfālther wardher i
 stempno han skal thwa brōther til loff-
 wan for sif for hwat sak thet hālft år

Cap. LVI

Tu kan nakar brodher Frankar lig-
 ghia tha skulu brōdher honum withia
 of hālpa honom thil hans bāstha hwar
 thet ey gōr blifwe ey man thes bāthre

Cap. LVII

Tu tha nokor brodher āller sither
 dōr tha skulu alle koma thil wigilias

54 Cap.

Hwilken, som sitt tillskott ej utgör mer-
 dan sällskapet till stämman är samladt, betale
 dubbelt; och dröjer han af tredskan och ej er-
 lägger förr än sällskapet annan gång samlas,
 böte 5 mark war för tredskan och utgöre fullt
 sammanskott.

55 Cap.

Hwilken, som sakfälld warder i stämman,
 han skall för sig ställa twenne bröder i bor-
 gen, för hwad sak det helst är.

56 Cap.

Nu kan någon broder ligga sjuk, då sko-
 la bröder besöka honom och hjelpa honom till
 det bästa: hwilken det ej gör, warde icke man
 des bättre.

57 Cap.

När någon broder eller systers dör, då
 skola alla komma till wigilier: den, som ej

hwar som ey kombir j forlaghdoin thi-
 ma bõthe I mark war of hwar som ey
 kombir for dhõr tha liẽ skal wthbãras
 åller of ey thil fyrkio fylgher åller ey
 offrar sin pãningh åller thil grasswo
 fylgher bõthe ena mark war hwarth
 thettha fornempdha wthan alla nadh
 of tho swa dõr bondhe sãndher hustru
 of bondhe tha thagij bondhe råskap of
 hustru wmbãr

Cap. LVIII

Skomakarabarn som åktha årw
 the nyutha rådstaph of lyus til ena
 messo

Cap. LIX

Suilkín som ey wil stãnkia mynne
 tha honum år mynnis bygghare fanghin
 bõthe ena mark war Eastar han byggha-
 ra of wil inghaledz stãnkia bõthe sãm
 mark war lõpir han borth j wrethe
 eth halst pundh war

kommer på förelagd tid, böte en mark war; den, som försummar att komma för dörren, då lif skall utbäras, eller ock till kyrkogård icke medföljer eller icke offrar sin penning eller icke till grafwen medföljer, böte en mark war för hwardera af ofwännämnda, utan all förskoning. När husbonde dör, om på en gång (finnes) hustru och husbonde, då tage husbonde redskap och hustrun ombäre.

58 Cap.

Skomakarebarn, som äkta äro, njuta redskap och ljus till en måsa.

59 Cap.

Hwilken, som ej will skänka minne, då minnesbägaren är honom räckt, böte en mark war; vägrar han bägaren och will ingalunda i skänka, böte fem marker war; löper han bort i wredesmode, böte ett halft pund war.

Cap. LX

Zuilkin som annan dryffwer w så-
the sino bôte ena marck var drywer
han honum w annath of j thrydia bô-
the eth halft pundh var

Cap. LXI

Zuilkin som gar j källare wthan
wårkmestara loff aller kâmenâra luff
bôte ena thunno ðll

Cap. LXII

Zuilkin som spiller ðl a bordh swa
ath han ey hól meth lofwa sinom bô-
the ena marck aller a golf swa ath ey
hól meth fothe sinom bôte ena marck
war vm thw withne âru thill

Cap. LXIII

Zuilkin som bykara bryther galle
annan fyrri of ena marck var fore sith
withe

60 Cap.

Hwilken, som tränger en annan från sitt säte böte en mark war; drifwer han honom ifrån ett annat och till det tredje, böte ett halft pund war.

61 Cap.

Hwilken, som går i källaren utan werk-
mästares eller lämnärs lof, böte en tunna öl.

62 Cap.

Hwilken, som spiller öl på bordet så att han ej kan betäcka det med handlofwen, böte en mark, eller på golfwet så att han ej kan betäcka det med foten, böte en mark war, om der på äro twenne wittnen.

63 Cap.

Hwilken, som skadar drickesbägaren, gifwe en annan i stället och en mark war för åwerkan.

Cap. LXIII

Zuilkin som skomakara swenom
byudhr thil gästher här i kompanith bö-
the ena thunno öll hwar som byudher
nakara (beruktath *) quinna til gästher
böthe ena thunno öll huilkin som biu-
dher nakan then gästher som ey är godh
gillå wårdher bötho ena thunno öll

Cap. LXV

Zuilkin som bår yre åller swårdh
åller annor banawakn i gillis gaardh
åller i gillis stwghw of vil sin bro-
dher meth skadha böthe eth (halft **)
pundh var

Cap. LXVI

(Skriften är bortskrapad.)

*) Ordet beruktadt är med annan hand inskrifwit.
**) Ordet halft är uttraderadt.

64 Cap.

Hwilken, som bjuder skomakaregesäller till gäster här i sällskapet, böte en tunna öl. Hwilken bjuder någon (illa beryktad) qwinna till gäst, böte en tunna öl. Hwilken, som bjuder till gäst någon sådan, som ej är godt gille wärd, böte en tunna öl.

65 Cap.

Hwilken, som bär nya eller swärd eller andra mordwapen i gillesgård eller i gillesstuga, och will dermed någon broder skada, böte ett halft pund war.

66 Cap.

Stadgandet om stämning till rådstugu, är utplånadt.

(* Komber nōkor godher man eller goodh quinna godher swen eller iomfrw eller theres skälikit budh til nōkrom i embitteno oc wil skōo kōpa tha skal hanum eller henne ey swaras utan wäll oc bestedhelikan hwarthe aff husbondha eller swenom hwilkin annars gör oc wm thw skälikin witne til årw bōthe eth pund war

Ingen halde swena i embitteno utan til halsuom arum eller helom widh boot kompenieno eth halstt pundh war oc ena thunno döl utan swenom kan hendha skälikin lagha forfall Oc såghi tha badhe husbonden oc swennen werkmestarenom i embeteno til oc framdelis såghi werkmestare at minsta sex brōdhrum til i embeteno at the thet skälিকা ransaken wm swennen haffuer swa skäliken lagha forfall at han maa tha

(* Detta tecken utmärker att det följande är med annan hand tillskrifwet.

Kommer någon hederlig man eller hustru, karl eller jungfru eller deras bud till någon i embetet och will köpa skor, så skall honom eller henne ej annorlunda än wäl och beskedligen swaras, hwarken af husbonde eller gesäller; Hwilken annorlunda gör och derå äro 2:ne goda wittnen, böte ett pund war.

Ingen må i embetet hafwa gesäller annorlunda än på half- eller helsår, wid wite af ett halft pund war och en tunna öl till sällskapet, om ej för gesällen kunna inträffa skälige och laga förfall, och anmäle då både husbonde och gesäll det för werkmästaren i embetet, och werkmästaren tillsäge åtminstone sex bröder i embetet att skäligen ransaka om gesällen har så gällande laga förfall att han kan warda nämnde tjenst qwitt enligt stadens lag, eller ej.

quitter wara effter stadzens lagh eller
ey fornempde tiânist

Inghe swena i embeteno maghen
dricka flere sandrycke wim arith ån the-
res husbõndher widh boot hwarsthe-
res i Kompeniet ena thunno õõl Oc
ther til sware hwar sin brut före bor-
ghamestarana oc raadzens budh oc råt
oc tha som swena dricka thesa sam-
drycke swa manga wim arit som thesa
husbõndher tha drickten the ey flere da-
gha j hwarie dryckio ån husbõndherne
widh boot Kompenieno ena halfua thun-
no õõl, hwarthera, fore hwan then
dagh the långer dricka ån husbõndher-
ne widh raadzens råt som forscriffuat
staar

Ingen mesterman dirfuis til at
hielpa swenomen mety nokre hielp the-
res sandryckior ythermer forlångia ån
som fore scriffuat star widh boot Kom-
panina ena thunno õõl

Inga gesäller i embetet måge hålla flera dryckesamqwäm om året än deras husbönder hålla, wid wite för hwardera af en tunna öl i sällskapet, och desutom answare hwar för sitt brott inför Borgmästare och Råd; och då gesällerna hålla så många dryckesamqwäm om året, som deras husbönder, så må de ej heller hwarje gång hålla sitt samqwäm flere dagar än husbönderne, wid bot af en half tunna öl till sällskapet, för hwarje dag de längre tillsammans dricka än husbönderne, wid answar inför Rådet, som föreskrifwet står.

Ingen mästare må understå sig att hjelpa gesällerna på något sätt att förlånga deras dryckeslag öfwer hwad föreskrifwet står, wid bot af en tunna öl till sällskapet.

Naar skomakarawena skulu halda
theras drykke stempno epter forscriffna
drykkestima ther skulu ouer wara twa
mesterman af embeteno til skikkadhe,
Oc skal en mesterman haffua en nykil
meth thom til theras kisto

Roma framande swena til stadhen
stempno dagha imellan hwilkin mester-
man thom behofuer tha haffui thet meth
werkimestarens orlof oc werkimestare sam-
tykke thet meth fyrum brödrum swa
thet gaar skälikan til. Swar som an-
narledhis tagher swa dana swena til
sigh an som forscriffuat staar böthe i
kompeniet ena halsua thunno öd

(* Gudhi altzuoldoghom Jomfru Ma-
ria allom helghanom oc sancte marchusse
til loff hedher of äro år vptakin I sko-
makara embeteno her i Stockholm Och
är

När Skomakaregesäller skola på ofwan stadgade tider hålla deras dryckesstämma, skola 2:ne af embetet dertill skickade mästare den samma öfwerwara, och skall en mästare hafwa jemte dem en nyckel till deras kista.

Ankomma främmande gesäller till staden mellan stämmodagar, antage dem då den Mästare, som dem behöfwer, dock med werkmästarens och fyra bröders tillstånd och samtycke, så att allt ordentligt tillgår. Hvilken, som på annat sätt antager dylika gesäller, böte i fällskapet en half tunna öl.

Gud allsmäktig, Jungfru Maria, Alla Helgon och St. Marcus till lof, heder och ära är detta föreskrifna skrå i Skomakare-Embetet här i Stockholm antaget, samt af

är stadgath och stadfest aff Borghame-
 starena herr lodwik vesman herr niels
 pedher sone meth radzsinns fulbordh Then-
 ne forscriptna skraa Narum eptir gudz
 bördh .MCD.LXX. Quarto vppa neste
 Radzstuffwdagh fore sancta lucie dagh
 Allom sniellom Och Bestedhelikom man-
 nom i sama skomakara Companino til
 storkilffe och bestandh och them som ostä-
 like äru till Rådssl och nepst meth swa
 dana stycke och articulis, som förscriptne
 äru Ther meth skulu och alle saker och
 stadzsinns rätt bliffua oforsumadhe Til
 vitnesbördh och forscriptna skraa är swa
 stadfast och stadgat som förscriptuat staar
 Tha lato wij forscriptne Borghamesta-
 ra och Raadit I stockholm witterlika hen-
 gia wort stadz Secretum nidhan fore
 thenne forscriptna skraa som är fulbor-
 dat aar och dagh som förscriptuat staar

(* Ingen fremende schomagara eller
 schomagara suena magha göra nager
 schogerningh Innan stadzsens fryhet
 Utan the som göra lycha och reth her-
 schapeno och stadenom stadzsens reth
 oforsumat Item at ingen köbe barck y

Borgmästarne Herr Ludwig Wefman och Herr Nils Pederson med Rådsmännens ja och samtycke stadgadt och stadfäst år 1474 (d. 12 Dec.) uppå nästa Rådstugudag före St. Lucie dag, alla hederliga och beskedliga Män i samma Skomakare-sällskap till säkerhet och bestånd, och dem, som oskälige äro, till fruktan och näpft, med sådana stycken och artiklar, som föreskrifne äro: derigenom skola äfwen alla saker och Stadsens rätt blifwa oförsummade. Till vittnesbörd att föreskrifna Skrå är så stadfäst och stadgadt, som föreskrifwet står, läro Wi, föreskrifne Borgmästare och Råd i Stockholm weterligen hänga Wår Stads Secret under detta föreskrifna skrå, som fullbordadt är, år och dag, som föreskrifwet står.

Inga främmande skomakare eller skomakare-gesäller måge göra någon skogerning inom stadens frihet, utan blott de, som göra lika och rätt till öfwerheten och till staden, stadens rätt oförsummad. Ingen köpe bark i staden till försäljning, utan de, som i skoma-

stadenom till sålu Utan the som i scho-
magara embete ere Syndz thet med na-
chrom androm tha magh Verchmestaran
i Embeteno thet alldelis till rettha hin-
dra medh Soghatens ock Borgamestara
orloff

(* Anno domini MCDLXX Septimo
feria tertia proxima post dominicam Re-
miniscere Tha wordo fogodin Pedher
ragualson Borgamestarena herr Ioduit
wesman herr Niels pedherson herr Bence
smalenninge Ock alth Raadet swa ens
ock stadfesto thenne forscripna skraa i
swa motto Ath huilkin en som sin egbin
man wil wordha I skomakara embete-
na skal gifua I Companiet halff sette
marck penninga fore sin frokost ock tolff
dra wåknara peninga hwar som her i
mote gör han skal båttra i radzstuffwne
eptir ty som laghin gifua ic.

(* Anno domini MCDLXXX nono
Uppa odensdagen nest epther Mathei
Apostoli Vortho fogaten Erich thure-
son borgamestarana ock radhit swa offuer
ene At alle her i staden ock utan staden
pa badha malmarna Innan Statzsens
frybether byggia ock brucha Schomaga-

kare=embetet äro; befinnes någon annan der-
med, då må werkmästaren i embetet det all-
deles hindra med Fogatens och Borgmästares
tillstånd.

År 1477 (d. 4 Mars) Tisdagen efter
2:dra Söndagen i Fastan öfwerenskommo Foga-
ten Päder Nagvaldson, Borgmästarne Herr
Ludwig Wefman, Herr Nils Pederfon, Herr
Bengt Smälanninge och hela Rådet, samt stad=
fäste detta föreskrifna Skrå i så måtto att hwil-
ken, som will blifwa sin egen man i Skoma-
kare embetet, skall erlægga i sällskapet 5½ mark
penningar i stället för Frukosten och 12 öre
Wäpnarepenningar; Den, som bryter häremot,
skall böta wid Rådstugurätten efter Lag.

År 1489 (den 23 Sept.) Onsdagen ef-
ter Apostlen Mathei dag wordo Fogaten Erik
Turefon, samt Borgmästare och Råd så öfwer-
ens, att alle, som här inne i staden samt utom
staden på båda malmarne inom stadens frihe-
ter bo och bruka Skomakarehandtering och ic-
ke göra sin rätt i Skomakaresällskapet, alla
sådana, som härefter warda dermed på färsk

ra embetet och göra Ingen reth med
 Schomagara Kompani Alla the her ep-
 ther ther meth besunnen worde i ferska
 gernyngh innan Stadzsens fryheter bö-
 the i Kompanijt tollff öre peningha Ther
 vtinna stadzsens reth offorsumat

(* Item huilken broder som embe-
 tet haffuer Wunnit of ey holler sina
 yppna bodh fran sancte Olessis dach of
 in til Juull of er han utan laga forfal
 Tha skal han böte i embetet eth pund var

(* Zvelken som Aff landit Komber
 hiit inuti staden eller stadzsens fryheter
 medh skoo till seliende Antinge i sektion
 eller appinbarlichea i handom Zassue thaa
 verchmestara i scomagara Companij
 fulle makt the skoo meth vitnom bort
 thaga och ey i gen fanga utan lösh Utan
 han nyther jerdelis Companit aat
 huadh nadher the medh hanom göra vylie

Item om swa hende ath nagher
 borger her i staden antinge Köpman eller
 embetes man hade skoo till salu yppa sit
 gataboda vyndöggha Tha skall olderman-
 nen i scomagara Kompany stadzsens kem-
 maner om till seia of appenbara huar

gerning befunne inom stadens frihet, böta i sällskapet 12 öre penningar, derwid likwäl stadens rätt oförsummad.

Hvilken broder, som hafwer i embetet ingått och ej håller sin öpna bod från S:t Olofsdag och intill jul samt dertill ej har laga förfall, skall böta i embetet ett pund war.

Då någon ifrån landet kommer hit inuti staden eller inom stadens frihet med skor till försälning, antingen i säckar eller uppensbarligen i handom, hafwe då werkmästaren i Skomakare-sällskapet full rättighet att, i vittnes närvaro, borttaga dessa skor och dem ej återlemna utan mot lösen, så wida ej af sällskapet blir serdeles bestämdt hwad nåd de derwid wilja göra.

Om så hände att någon Borgare, antingen Köpman eller handtwerkare, här i Staden hade skor till salu i sin öpna bod, så skall Aldermannen i Skomakare-sällskapet tillsäga Stadens Kämnare derom och angifwa hwar de äro sala och det med rätta enligt Lag förhindra.

the sala ere of the thöm till vetta för-
hindra epter laghen

Item Kan of nakar schomagara
suen aff staden fara of vth vppa landit
at busthasa och komber sydan i staden
i embetet han skal böta i Companijt ena
thunno ööll

Ingen embetz broder maa eller till
nakrom borgara i staden ghaa at göra
bruda schoo heem i hans hws vjdh
both eth pund var for huart syn

(* Ingen Embetes brodher i Schoma-
gara Companij Antinge verchmestara
eller bysitiara till dyrffuis nager artic-
kell tillskriffua eller affscrappha off-
uer thenne vara beseglingh Som stad-
fest er j vara radztue j fogatens of
allradzsens nerwaran vjdh lyff of godz
vtan vara bessuorna stadzscriffuara som
ther till schyckadhe äre huilkie som
till en fullkomen ända stadfestis, man-
dagen nest effter dominicam letare An-
no domini Millesimo Quadringentesi-
mo Nonagesimo decimo anno.

(* In nomine domini Amen Effter
ther at vara ärliche borgamestara of
raadh nw vara Compani skra stadgat
of stadfest haue meth the artiola of

Om någon Skomakaregesäll far ur staden ut på landet att bönhasa och sedan kommer till staden i embetet, han skall böta en tunna öl i sällskapet.

Ingen Embetsbroder må gå till någon Borgare här i staden att göra brudeskor hemma i hans hus, wid wite af ett pund war för hwar gång.

Ingen Embetets broder inom Skomakaresällskapet, Werkmästare eller Bisittare, må, wid lif och gods, understå sig att tillskrifwa eller utskrapa någon artikel i denna vår be-seglade Stadga, hwilken stadfäst är å vår Rådstuga i Fogatens och hela Rådets närvaro; utan sådant tillhöre våra edsworne Stads-skrifware, hwilka dertill skickade äro; Hwilket till fullkomlig säkerhet stadfästades måndagen efter Midfastosöndag (d. 30 Mars) år 1500 *).

I Herrans Namn Amen. Estersom våra ärlige Borgmästare och Råd nu hafwa stadgat och stadfäst vårt sällskaps skrå med de artiklar och stadgar, som föreskrifne stå

*) I originalet: är ett tusende fyrahundrade nittio tio.

puncta for:ne åre of vart embete behoff
 giordis off of allom varum *Essterkomand*
 dom til hugnadh of bestand, Of *esster*
 tet at the for:ne årliga herrar vart radh
 os vnt of giffuit haffue til ewijgh tijdh
 eth altata rum pa norra hwalssuit i wa-
 ra bykyrkio som vij nw vara messor
 vppehollandis åre vider, Vppa thet at the
 gudz tienista skall ewiget bestandendes
 bliffue Tha haffue wij *Kompanis* bröder
 sandrechtelica meth eth sinne alle off
 tilplictet meth alla vara *Epterkomanda*
 brödra Årliga of ewige vtgiffue X örti-
 gher peningher til vara messa vppåhelle
 gudj til loss jomfru maria sancto mar-
 che ewangelista of sanctis crispin of
 crispiniani til åra of verduchet, Vppa
 thet at forskrifne gudz tieniste kunne for-
 meres of forðtis Tha beplichtom wji off
 of allom varom *Epterkomandom* brö-
 dhrom Alle of hwar vjdh sit nassn til
 ewijg tijdh the forskrifne tia art. vt-
 giffue hwart *Ar* pa fyra tyder om *Ar*
 som år om alla quatuor temporum *Swa*
 at hwar forskrifne tydh om *Ar*th skal
 hwar bröder vtgiffue tiwgu peninga sua
 at the sira tyder om *Ar*it göra X ar-
 tugher tilhopa *Ar*it om *Kryng* Thette
 forskrifne lossue vij *Embets* bröder med
 allom varum *Essterkomandom* fryt of

och hwilka vårt embete och våra Efterkommande behöfde till hugnad och bestånd, och emedan nämde ärlige Herrar, vårt Råd, förunnat och gifwit oss till ewig tid rum till ett altare i vår stadskyrka i norra hwalfwet, der wi nu kunna våra mäför underhålla, Så, och på det att denna Gudstienst skall ewigt beståndandes blifwa, hafwe wi Embetsbröder samdrägteliga på en gång alla förpliktat oss och alla våra Efterkommande Bröder att ärligen och ewigt utgifwa 10 örtugar *) till vår Mässas underhåll Gudi till lof, Jungfru Maria, den helige Evangelisten Marcus samt de hel. Crispinus och Chrispinianus till ära och wärdighet. På det att denna föreskrifna Gudstienst må kunna förmeras och förökas, så förpliktat Wi oss och våra efterkommande Bröder, Alle och en hwar för sig, att till ewig tid utgifwa nämnde 10 örtugar hwart år på fyra tider om året, som är wid hwarje Qwartember, då hwarje broder gifwer 20 penningar **), så att det för 4 tider på året gör 10 örtugar till hopa. Detta lofwa wi Embetsbröder med alla våra efterkommande, fritt och otwunget, att ornggeligen och obrottsligen hålla, Gudi till lof, Jungfru Maria och våra Patroner till ära och

*) 12 ff. 6 rst. Specie eller 1 R:dr och 2 ff. Rglb.

***) 3 ff. 1½ rst. Spec. silf. eller 12 ff. 6 rst. Rglb.

quitt obrottelige at holla gudj til loff
jomfrew maria of varum patronum til
åra of verdicheit til ewig tijdh vjdh
vara crysteliga åra troo of sannynge

(* Anno Domini XV° II° tysdag nesth
för sancte tybursij Dagh Tha vore alle
menighe bröddher til hopa samladhe i sancte
oloffs gylstwgw j närvare her nilss
Jönsson och morten vlsson radman Tha
vore the alle endrekelige om lære dren-
gia til sätiendis ath tiene eth aar pa en
manath myndre eller meer ther år ekche
makth vppa, tienar j (halft) aar tha
giffwy vth j (half) tunna öll tiener han
et aar tha giffui vt en tunna öll

Jt. Om busthaser giffui en tunna
öll vth, vtan alla nadher

Lika lydande med originalet intygar.

JOH. G. LILJEGREN.

wärdighet till ewig tid, wid vår Christeliga
 Åra, tro och sanningen.

År 1502 (d. 12 April) Tisdagen näst
 före St. Tiburtii dag woro alle menige brö-
 der församlade i St. Olofs gillesstuga i när-
 waro af Herr Nils Jönson och Märten Ulf-
 son Rådman: då woro de alle rörande läre-
 gosars tillsättande derom enige, att desse borde
 tjena ett år, en månad mer eller mindre gör
 ingenting till saken; tjenar han blott ett halft
 år, då erlægge han en half tunna öl; tjenar
 han ett år, gifwe en tunna öl.

Rörande bönhasar stadgades, att en så-
 dan erlægge en tunna öl utan all förskoning.

Rättelser:

Sid.	rad.	8 står:	bodhe	lås:	bodhe
— 63	— 7	—	{ När husbonde } dör, om	—	När
— —	— 8	—	(finnes)	—	dö
— 64	— 3	—	nedifr. som	—	som sin
— 65	— 2	—	drickesbägaren	—	sin bägare
— 68	— 13	—	uppskr. swenom	—	swenentom

Anm. Under tryckningen har originalet återfunnits.

